

BREDASCHÉ

STAAT-, LETTERKUNDIG-

NIEUWS.

Donderdag

COURANT.

EN WETENSCHAPPELIJK

BLAD.

1 December.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 27sten November.

Het getuigenverhoor bij het regtsgeding, ter zake van het onheil op den ijzeren spoorweg van Versailles, is afgelopen. Verscheidene personen, die daarbij, of hunne dierbaarste betrekkingen hebben verloren, of door brand, of kneuzing, min of meer zijn verminkt, zijn gehoord geworden. Allen komen daarin overeen, dat de trein, op het oogenblik van de ramp, met eene overdrevene snelheid, te weten van 20 uren in één uur tijds, werd voorgestuwd, en dat menigeen, reeds voor het onheil, zich ten hoogste verontruste over de waarschijnlijke gevolgen van een zoodanig roekeloos bedrijf.

— In een berigt uit den Algerischen *Moniteur* van den 20sten dezer leest men dat de gouverneur generaal *Bugeaud* zich gereed maakte om op dien dag op nieuw te velde te trekken; de hertog van *Aumale* zou zich den 21sten naar de kolonne te Blidah begeven. Bij afwezigheid van den gouverneur *Bugeaud* zou de generaal *de Bar* het bevel voeren over de provincie Constantine.

— Door den minister van binnenlandsche zaken is aan de prefecten van alle departementen, waar zich Spaansche uitgewekenen bevinden, last gegeven, hun geen paspoorten naar de grenzen te verleenen.

— De *Messenger* hield gisteren avond een telegraphisch berigt uit Bayonne van den 21sten, houdende dat de regent dien morgen naar Barcelona was vertrokken. De hoofdstad Madrid was rustig.

Men heeft weder eenige latere berigten uit Barcelona ontvangen. De raadgevende junta waarvan vroeger gesproken is, was werkelijk benoemd geworden en bestaat uit een vijf en twintigtal leden, gekozen naar men schrijft, uit de achtenswaardigste personen der bevolking, zijnde eigenaars, kooplieden, fabrikanten en reeders. De opperste junta deze verkiezingen aankondigende, verklaart dat de namen dezer burgers verdienen in gouden letteren tot de nakomelingschap te worden overgebracht. In 't algemeen heerscht de grootste gezwellen- en overdrevenheid in alle officiele bekendmakingen, evenzeer als in den toon der dagbladen. Het decreet der opperjunta tegen den diefstal is reeds bekend, een ander decreet bepaalt een maximum voor de levensmiddelen. Eene proclamatie verdedigt de Barcelonische bevolking tegen de beschuldiging van wreedaardigheid bij de worsteling tegen de troepen, vooral na het gevecht; toen had men de soldaten die in de stad gebleven waren als broeders bejegend, en haalde men zelfs de bataillons infanterie, kompagnien artillerie en een regiment kavallerie aan, die thans deel van het patriotisch leger uitmaken. Met der daad waren er meer dan 1800 man linietroepen in de stad gebleven, deels vrijwillig, deels afgesneden, of vergeten af te lossen op de posten die zij bezet hielden.

De opstand organiseerde zich aldus meer en meer, en iederen dag hoorde men van nieuwe verklaringen en maatregelen. Tot dusver scheen er eendragt te heerschen, ook de grootste rust, maar desniettemin waren er velen bezorgd voor de toekomst. Alle families die iets bezaten verborgen hare kostbaarste bezittingen, de winkels bleven gesloten en alle handel stond stil. Eigenaars en kapitalisten wilden gaarne de stad verlaten, maar de poorten waren gesloten en men liet niemand uit of in.

Men vreesde dat de beide junta's de republikeinsche partij niet zonden kunnen in toom houden, welke zeer ontevreden was over de in het gegeven staatkundig programma afgelegde verklaring nopens het koningschap van *Isabella*. De opperste junta had de hoofden der partij in eene conferentie geroepen, maar men had elkander niet kunnen verstaan.

Wel waren er te Barcelona gedeputeerden uit onderscheiden steden der provincie gekomen om de toetreding dier steden tot de beweging aan te kondigen, maar van den werkelijken opstand dier plaatsen blijkt nog weinig.

Het Barcelonische leger blijft werkeloos in en om de stad, hebbende voorposten te Sans, op een uur afstands van de stad. Naar het decreet nopens het maximum van den prijs der levensmiddelen te oordeelen,

men zeggen dat de kapitein-generaal de stad van verre blokkeerde en den toevoer afsneed. Het fort Montjoury was steeds in handen van de troepen der regering; de opstandelingen hebben de gelegenheid laten voorbijgaan om de bezetting door het gebrek tot eene kapitulatie te dwingen; sedert had *van Halen* de bezetting van levensmiddelen voorzien.

De oorzaak dat de troepen in de stad (6 à 8000 man, waarvan slechts 4000 in gevecht zijn geweest) het zoo kort bij de worsteling tegen de opstandelingen hebben kunnen uithouden, wordt ook in deze berigten toegeschreven aan het gebrek dat de troepen hadden, zoowel aan levensmiddelen als munitie en kleedingstukken, dat hen kracht en moedeloos maakte.

— De stoomboot *Phenicien* van Cadix naar Marseille gekomen, heeft onderweg Barcelona aangedaan en er een vijftigtal spaansche vlugtelingen aan boord genomen, waaronder de familie van *van Halen* en verscheidene hoofdofficiëren.

— De bijzondere berigten uit Madrid zijn thans tot den 20sten ontvangen, en bevestigen de vroeger vermelde telegraphische berigten. De ministers hebben namelijk in de cortes voorlezing gedaan van de jongste berigten van den kapitein-generaal *van Halen*. De ministers waren vooraf vergaderd, en daarbij tegenwoordig geweest de presidenten der beide kamers en eenige invloed hebbende parlementsleden. In dien raad werd tot het vertrek van den regent naar Barcelona besloten, en zulks onmiddellijk aan de cortes officieel medegedeeld. 't Was van belang de zekerheid te hebben dat de cortes den regent in deze moeilijke zaak ondersteunde. Een voorstel werd in dien zin gedaan door het lid *Serrano*. Levendige discussien zijn daarop gevoerd, waarin de op-

valles onttrekken, omdat het heil van den staat in deze omstandigheid het vorderde. De katalonische gedeputeerden verdedigden de bevolking van Barcelona, die, meenden zij, tot zoover was gebracht door de tyrannieke handelwijs van *van Halen* en van *Zurbano*. De stemming over het bedoelde voorstel geschiedde met bijna eenparigheid, en alzoo werd bij deputatie eene boodschap bij den regent overgebracht, om hem de gevoelens der kamer te doen kennen.

Men meende dat de regent op zijne reis naar Barcelona vergezeld zou zijn door verscheidene leden van het kabinet, en door de katalonische gedeputeerden en senateurs, wier tegenwoordigheid aan zijne komst eenen bevredigenden dunk gaf.

Te Madrid heerschte veel beweging ter zaak van het vertrek der troepen.

(Van den 28sten.) De *Messenger* deelde gisteren avond weder de volgende telegraphische depeches nopens de zaken in Spanje mede:
Bayonne, 25 November,

» De regent, die den 21sten naar Barcelona met den minister van oorlog vertrokken is, zal zijn togt over Saragossa nemen. Hij voert met zich twee regimenten infanterie en een regiment kavallerie, eene batterij en vier kompagnien sappeurs die te Madrid vervangen zullen worden door verscheidene regimenten uit andere provincien onthouden. De nationale militie maakt op dit oogenblik het eenige garnizoen van Madrid uit.

» De cortes hebben hare medewerking aan den regent toegezegd, maar alleen om de noodige constitutionele en wettige maatregelen te nemen."

Madrid, 22 November

» Het gerucht loopt dat het garnizoen van Valencia, verwaald en zonder leiding door het vertrek van den generaal *Chacón* naar de Maestrazgo, door het volk ontwapend is geworden, onder den veldtoest: *Leve de infant don Francisco!*

» De cortes zijn dezen morgen bij decreet van den regent geproclameerd geworden."

Madrid, 24 November

» De beweging die op den 20sten te Valencia was uitgebarsten, was den 21sten bedaard. — De regent moet eerst heden te Saragossa

aankomen. — Er is niets nieuws uit de provincien. — Madrid is rustig.”

— Uit Perpignan schrijft men van den 25sten :

» In Lampourdan is de opstand begonnen ; de landlieden snellen te wapen op de stem van *Terradas*. Hij heeft de diligence tusschen la Junquera en Figueras aangehouden en de brieven en dagbladen genomen.

» Hij heeft eene proclamatie aan de Kataloniers uitgevaardigd. — Barcelona verkeert steeds in denzelfden toestand.”

— Uit Palma schrijft men van den 21sten November :

» De tijding van den opstand te Barcelona is hier den 19den ontvangen en heeft eene groote gisting verwekt. Plakaten zijn aan de hoeken der straten angeplakt, waarbij de bewoners van Palma aangespoord worden om gemeene zaak met de Barceloniers te maken. De politieke chef en de kapitein-generaal hebben groote voorzorgsmaatregelen genomen om de rust, die nog niet openlijk gestoord geworden is, te handhaven.”

Uit een der bovenstaande telegraphische depeches ziet men, dat de beweging te Valencia uitgebarsten is tijdens de generaal *Chacon* naar de Maestrazgo was vertrokken. Dit is eene bergachtige streek die zich ten zuiden van den Ebro uitbreidt tusschen Tortosa en Castellon de la Plana, waar de kleine steden Alcora, San-Matteo, Cantavieja en Morella gelegen zijn. Het is het land waar *Cabrera* zoo lang den burgeroorlog heeft volgehouden. Een voormalige chef van zijn leger heeft thans, naar men meldt, op nieuw henden in het gebergte verzameld, en zijne magt was in den laatsten tijd op zulk eene verontrustende wijs toegenomen, dat de generaal *Chacon* vermeend had in persoon tegen hem te moeten optrekken.

— Men heeft hier thans eenige nummers ontvangen van het democratische revolutionnaire blad van Barcelona, de *Republicano*, welk tot oproer aanzettend dagblad omtrent eene maand vóór de volksbeweging is begonnen uitgegeven te worden, en dus ontwijfelbaar een der middelijke oorzaken van den opstand mag genoemd worden. Het bedoelde hier ontvangen nummer bevat niet veel meer dan de reeds bekende officiële stukken en geen nieuwe daadzaken, maar opmerkenwaardig is het zinnebeeldig vignet aan het hoofd van het dagblad. Men ziet daar een Katalonier in het nationaal kostuum, op puihoopen staande, met zijne voeten vertredende den scepter, de kroon, het halssieraad der orde van *St. Ferdinand*, den koninklijken mantel en een gedemonteerd stuk kanon. Gewapend met eene piek, drijft hij in woede een viertal personen, in de uniform van generaal, op de vlugt, voorstellende den regent, zijn adjutant *Lenage*, een zwaren zak geld dragende, *van Halen* en *Zurhano*, de laatste onder eene afschuwelijke gedaante, terwijl de bliksem deze vier personen treft. Aan de andere zijde ziet men het beeld der nationale gerechtigheid, het zwaard verheffende ; van boven het oog der Voorzienigheid.

Voorts behelst dit blad een vast programma, den geest der partij die het voorstaat uitdrukkende ; daarin leest men hoofdzakelijk :

» Wanneer het volk zijne regten wil magtig worden, dan moet het in massa te wapen komen, onder de kreet: *Leve de republiek!*

» Het moet neêrvellen al wie het weerstaat ; alle gezag, vreemd aan zijn wil, vernietigen, dat wil zeggen het geheele tegenwoordige stelsel : de cortes, de troon, de ministers, de regtbanken, in een woord, alle ambtenaren, al de mannen van het gezag moet het vellen, zonder personele wraak tegen de overwonnelingen.

» Zich meester maken van de forten, arsenalen, de volksmagt met het leger zamensmelten, gedurende den opstand aan de besturende chefs gehoorzamen ; hen daarna fusilleren, zoo zij eenige lieden van het tegenwoordig gezag sparen.

» Na de zege in iedere plaats drie administrateurs kiezen voor het dienstbeheer van het volk ; zoo deze het gezag voor zich-zelve wilden uitoefenen, zal men hen terstond fusilleren of andere beroemen.

» Binnen acht dagen zal het volk zich vereenigen, om de constituerende vertegenwoordigers te verkiezen, die het de volgende volmagt zal geven : Gij zult over eene republikeinsche constitutie beraadslagen op deze grondslagen : » De natie is soevereine ; alle burgers zijn gelijk, alle wetten zijn onderworpen aan de bekrachtiging van het volk ; alle ambtenaren worden door hetzelfde gekozen en kunnen weder afgezet worden ; de republiek moet voor de opvoeding, den arbeid en het onderhoud van het volk zorgen.” In drie maanden tijds moet zij de constitutie ter aanneming aan het volk aanbieden.”

» In afwachting blijft het volk gewapend, gereed om op nieuw de gemagtigden des volks te treffen, zoo zij het verraden. Door zulke middelen alleen kan het vóórdeel van eene revolutie trekken.”

— Volgens de jongste berigten uit Barcelona van den 25sten was er alles nog in denzelfden toestand.

— Tgr beurze van heden (28 November) waren genoteerd : 5 pCt. 118,90 ; 3 pCt. 80,25 ; Spanje 23 ; Rom. L. 104.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 27sten November.

Volgens berigt uit Koblenz van 15 November, was de Belgische generaal *vanderSmissen* met zijne echtgenooten den vorigen dag aldaar aangekomen, en den den 25sten verder naar Mainz gereisd. Hij zoude tijdens zijn verblijf te Koblenz zijn voornemen hebben te kennen gegeven, om den winter aldaar te komen door brengen.

— De tweede kamer der Saksische stenden-vergadering, welke mede op den 20sten dezer geopend is, heeft in hare zitting van den 21sten, na eene levendige beraadslaging, met 39 tegen 36 stemmen, en tegen het gevoelen der aanwezige regerings-commissarissen, besloten, om op de troonrede met een adres aan den Koning te antwoorden. Dit besluit heeft eenig opzien gebaard, omdat het tot dusverre in Saksen de gewoonte niet was, de troonrede op die wijze te beantwoorden, en omdat vroeger de daartoe strekkende voorstellen telkens door de meerderheid zijn afgewezen, hoofdzakelijk op grond, dat zoodanig antwoord nutteloos was, dat de beraadslagingen daarover onnoodig een kostbaren tijd wegnamen en zelfs gevaarlijk waren, vermits de leden zich daarbij niet zelden te voorbarig aan de eene of andere meening bonden.

— In de aanspraak, waarmede de Koning van Beieren den 20sten dezer de Stenden-vergadering heeft geopend, heeft men opgemerkt de navolgende zinspede :

» Heerlijk was de geest, die zich in het Koninkrijk openbaarde, gelijk op den regter en den linker oever des Rijn's, zoo ook in geheel Duitschland, toen de grenzen bedreigd schenen te worden. Ieder Duitscher was doordrongen van het gevoel, dat hij tot een gemeenschappelijk vaderland behoort ; dit toonde men ook bij den Keulschen Dombouw en bij den brand van Hamburg, — en dit gevoel zal niet uitgedoofd worden.”

— Volgens berigten van de Turksche grenzen, van den 14den, duurt het schrikbewind in Servie voort en ondervinden de staatkundige gevangenen aldaar steeds de grofste behandeling. Door dit laatste is inzonderheid de algemeene ontevredenheid toegenomen, en begint zich, in weerwil van de Eoven het hoofd hangende straffen, allerwege te openbaren.

ENGELAND.

LONDEN, den 26sten November.

De koningin wordt binnen weinige dagen op het paleis van Buckingham terugverwacht, alwaar in een geheimen raad over de maatregelen zou beraadslagd worden tot welke de jongste zeer gunstige tijdingen uit het Oosten aanleiding geven.

Zoo wel te Londen als in geheel Engeland, heerst de met China gesloten vrede steeds de algemeene aandacht sterk bezig. Men verwacht van het openen der haven's van dat Rijk eene schitterende uitbreiding van den handel en het fabriekwezen. Te Londen en te Liverpool hebben reeds openbare vreugdebedrijven te dezer gelegenheid plaats gehad, doch men dringt op het vieren van een algemeenen dank- en vreugdedag aan. Eene van regeringswege openbaar gemaakte depeche van den generaal *Pollock*, van den 21sten September uit de hoofdstad Cabul gedagteekend, en volgens welke men de vrijheid van al de in Afghanistan gevangen genomene Engelschen, alsmede van hunne vrouwen en kinderen, erlangd heeft, heeft insgelijks algemeen geneegen gegeven. De generaal *Sale* was met eene kleine magt uit Cabul afgezonden, om zijne heldhaftige gade af te halen.

— Uit eene lijst van de personen, die bij de schipbreuk van den Oost-Indievaarder *Reliance* omgekomen zijn, blijkt, dat daaronder zich geenins, gelijk men verhaald heeft een twintigtal Nederlanders bevonden hebben. Op de lijst hebben wij geen enkelen Nederlandschen naam opgemerkt.

— Met groote belangstelling wordt door den handelsstand dezer hoofdstad de thans op aanstaande Maandag bepaalde theeveiling tegemoet gezien, daar men algemeen nieuwsgierig is om te weten, in hoe verre de jongst ontvangene gunstige tijdingen uit China nu reeds tot de vermindering van den prijs van dat belangrijk handelsartikel zullen bijdragen.

— In Engeland neemt het gebruik van fkeren wooningen sterk toe. Een huis van drie verdiepingen, met tien of twaalf kamers, kost omtrent twaalfduizend gulden, en heeft, behalve meer andere, het groote voordeel gemakkelijk verplaatst te kunnen worden.

— Heden stonden de 3 per cent gec. 94½ ; Ned. de 2½ per cent 52½ ; de 5 per cent 101½ ; Spanje 22 drie achttent.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 30sten November.

Gisteren heeft de tweede kamer der Staten-Generaal weder eene openbare zitting gehouden.

Daarin is ontvangen eene missive van *Z. Exc.* den minister van kolonien, die, ingevolge art. 59 der grondwet, aan de vergadering doet toekomen den staat van ontvangsten en uitgaven der overzeesche bezittingen over het jaar 1842. Deze stukken zullen worden gedrukt en rondgedeeft.

De voorzitter geeft het woord aan den heer *van Dam van Isselt*, die een voorstel doet en ontwikkelt, strekkende om het reeds vroeger behandelde verzoekschrift van *G. Norp*, landbouwer in de buerschap Luttemberg, gemeente Raalte, provincie Overijssel, betrekkelijk weigering door de administratie tot het plaatsen van eenen korenmolen, te verzenden aan den Minister van Finantien. De heer *van Dam van Isselt* stelt ten slotte voor, over zijne propositie dadelijk te beslissen, hetgeen, naar hij meent, door het reglement van orde der Kamer veroorloofd werd.

De heer *van Panhuys* oordeelt, dat de requestant geens bewijzen bijbrengt, dat het bestuur zich ten deze aan misbruik van gezag zou hebben schuldig gemaakt.

De heer *van Galstein* kan het voorstel niet aannemen, omdat het hier de beoordeeling gelt eener handeling, waaromtrent de beslissing aan de administratieve autoriteit is overgelaten. Het bestuur heeft gehandeld binnen den werkkring, welken de wet hetzelfde veroorlooft.

De heer *van Dam van Isselt* licht het gedane voorstel nader toe, en houdt vol, dat aan art. 19 der wet op het gemaal door de administratie eene te ruime uitlegging wordt gegeven. Hij gelooft dat aan de Regering het recht niet kan worden toegekend, om de burgers van den staat de vrije nitostening van het door hen gekozen beroep te belemmeren.

Z. Exc. den minister van finantien heeft eenige inlichtingen medegedeeld. Op den voorgrond plaatst Z. Exc., dat aan den Koning het recht toekomt, om de oprigting van een' molen al dan niet te veroorloven. Wat de zaak zelve betreft, de administratie heeft, naar des ministers oordeel, noch willekeurig, noch ligtvaardig gehandeld. Op goede gronden heeft de administratie vermeend, dat de oprigting van eenen molen in de streek, door den verzoeker bedoeld, met geene genoegzame zekerheid tegen fraude kon plaats hebben. Het is haar bekend, dat, tot de instandhouding van eenen korenmolen, ten minste 200 gezinnen in eene gemeente moeten gevestigd zijn. De administratie mag niet willems en wetens de smokkelarij in de hand werken. Daar het district van korenmolens omgeven is, bestaat er tot de oprigting van den verlangden molen geene noodzakelijkheid. Men zou daardoor het getal ambtenaren noodwendig moeten vermeederen, die meer zouden kosten, dan de molen zou kunnen opleveren.

De heer *van Dam van Isselt* heeft den Minister voor de bekomene inlichtingen bedankt, doch tevens verklaard, dat deze hem hebben overtuigd, dat de administratie te dien aanzien een' verkeerden weg heeft ingeslagen. Zij hebben hem in de meening bevestigd, dat het noodzakelijk is, dat het request, tot het erlangen van inlichtingen, aan den Minister worde verzonden. Het was hem onbekend, dat de teedere zorg der administratie zoo verre ging, om te onderzoeken, of een ingezeten in het door hem gekozen middel van bestaan al dan niet goed slagen zal.

Z. Exc. de Minister van Finantien heeft nader betoogd, dat er geen molen in eenige gemeente kan gevestigd zijn, waar geene 200 gezinnen gevonden worden.

De heer *Scheere van Harenmanspel* meent, dat de Magt te algemeen geseld is, dan dat er door de Kamer eenig gevolg aan kan gegeven worden.

De voorzitter zegt in omyraag te zullen brengen, of het voorstel al dan niet dadelijk zal worden behandeld.

De heer *van Dam* verklaart, dat, aangezien de meeping der Kamer schijnt te zijn, om de zaak nóg rijpelijk te onderzoeken, hij den schijn niet wil hebben, alsof hij tegen zijn eigen voorstel zou zijn: hij heeft er dus niet tegen, het voorstel te doen drukken en de beraadslaging uit te stellen. — Dienvolgens wordt besloten.

De centrale afdeling brengt verslag uit over het ontwerp van wet, nopens het tarief der justiekosten. Dit stuk zal worden gedrukt en rondgedeed, terwijl de beraadslagingen worden bepaald op vaststaanden Donderdag. Na afloop derzelve, zal het voorstel van den heer *van Dam* worden behandeld.

De commissie tot de verzoekschriften brengt bij monde van den heer *Menso*, verslag uit op twee in hare handen gestelde stukken, als:

1°. Op een request van *J. C. A. Thone*, glasfabrikant te Nieuw-Buinen, provincie Drenthe, van de Kamer verlangende, dat zij mocht onderzoeken het noodzakelijke om het inkomend recht op het buitenlandsch medelijkt glas te verhooggen.

En 2°. op een request van *G. W. E. Kymell* en 42 andere veenbazu en verveeners te Smilde en te Assen, hunne bezwaren inleverende tegen den accijs op den turf.

Beide stukken zullen, ter inzage der leden, ter griffie worden gedeponeerd.

De vergadering gaat vervolgens tot nadere bijeenroeping uitgaan.

Aan de Tweede Kamer is thans van Regerings wege aangeboden een gewijzigd ontwerp van wet, inhoudende een nadere tijdsbepaling voor de wettelijk verbindende kracht van het tarief van justiekosten en salarissen in burgerlijke zaken. Bij dat ontwerp wordt aans voorgesteld, om de bij art. 2 der wet van 15 december 1843 (Staatsblad n°. 43) voorgeschreven termijn, binnen welke, ten aanzien van het tarief van justiekosten en salarissen in burgerlijke zaken, bij de wet zal worden beschikt, te verlengen tot op den 1sten september

1845. Dien ten gevolge sul het reglement van openbaar bestuur van den 30sten november 1839 (Staatsblad n°. 49), tot regeling van voorsneld tarief, tot opgemeld tijdstip eene wettelijk verbindende kracht behouden.

De Regering heeft wijders, wat betreft het medegedeeld verlatigen ten aanzien der vaststelling van een tarief van justiekosten in strafzaken, te kennen gegeven, dat zij vermeent zich, bij de behandeling van het tegenwoordig wetsontwerp, te mogen bepalen tot de verzekering, dat deze aangelegenheid een bepaald onderwerp harer overwegingen uitmaakt; en dat de samenstelling van het bedoeld tarief met den meesten ijver zal worden voortgezet, zoo dat zij de hoop voedt, dat weldra aan het voormeld verlatigen zal worden voldaan.

— Bij besluit van 23 November, n°. 72, heeft Zijne Majesteit in deze provincie benoemd:

tot hoogdijkheemraden in het dijks-collegien van het Oud Land van Altena *J. H. van Ouwkerk*, *P. van Eelen*, *H. de Jong*, *H.* ten gevolge van gewone aftreding op 1 Mei 1843:

tot gezworen in het polderbestuur van Nieuw-Vossemeer *L. de Wit*, in plaats van *C. van Hooff*, overleden.

— Bij besluit van 23 November, n°. 55, heeft Zijne Majesteit tot broeder van den Nederlandschen Leeuw benoemd *J. Gielen*, opzichter over de wagenmakers bij de artillerie-stapel- en constructie-magazijnen te Delft.

— De Minister van Finantien heeft, onder dagteekening van den 28 dezer, de houders van uitgestelde schuld en kansbiljetten herinnerd, dat zij, overeenkomstig artikel 4 der wet van den 27 September 1841 (Staatsblad n°. 35), gehouden zijn, hunne partijen, ten kantore van den Agent van het Ministerie van Finantien, te Amsterdam, vóór het uiteinde dezes jaars, aan te bieden, indien zij, op de te verkrijgen werkelijke schuld, rente, sedert den 1 Januarij 1842, wenschen te genieten, terwijl voor alle partijen, later dan den 31 December 1852 ter vervanging in werkelijke schuld aangeboden, de rente eerst zal beginnen te loopen met den eersten dag van het halfjaar, waarin de inschrijving der werkelijke schuld plaats heeft; — dat, voor zoo verre sommige houders van vrije rekeningen hunne afschrijving niet vóór de op handen zijnde sluiting van het Grootboek der Nationale Schuld, op den 10 December aanstaande mogten kunnen bewerkstelligen, zij gedurende het tijdvak van de bedoelde sluiting van het Grootboek, van den 10 tot en met 31 December, evenwel tot de aanbieding hunner partijen ten kantore van den Agent van het Ministerie van Finantien te Amsterdam zullen worden toegelaten, behoudens dat bij die aanbieding, in plaats van het bewijs van afschrijving op het Grootboek der Uitgestelde Schuld, worde gevoegd het overschrijvingsbiljet, hetwelk later bij het Grootboek moet ingeleverd worden, op denzelfden voet als zulks met de gequalificeerde en verbindende rekeningen plaats heeft.

— Z. Exc. de minister van kolonien heeft onlangs ter kennis van alle belanghebbenden bij het weduwen- en weezenfonds der officieren van de landmagt in Nederlands Indië, die zich hier te lande bevinden, gebracht, dat uit de laatstelijk van het Indisch bestuur ontvangen berigten en daarbij gevoegde berekeningen der directie van het voornaemde fonds gebleken is, dat, zoowel ten gevolge van de door den Koning, op des ministers voorstel, verleende kwijtschelding der schuld die het fonds op den 31 December 1841 aan de Indische kas had, als van de bepalingen, verval in het met 1°. Januarij 1842 ingevoerd reglement, de schuldte spaar die inrigting gedooft, om het heffen van contributien op de indemniteiten der officieren voor fourage en huishuur alsnu buiten werking te stellen, mitagaders om terug te keeren tot de vóór 1 januarij 1842 bestaan hebbende schaal van uitdeelingen aan de weduwen en weezen.

— Uit 's Hage schrijft men van eergisteren:

» Naar men van goederhand verzekert, wordt Zijne Majesteit *Willelm Frederik*, graaf van Nassau, eerlang, denklijk tegen het midden der volgende maand bij de residentie te ontmoet gezien. Hoogstdezelve zal vermoedelijk de reis over Weimar nemen, ten einde een bezoek bij zijn kleinzoon en kleindochter, de Erfgroothertog en de Erfgroothertogin van Saksen-Weimar-Eisepach, af te leggen.

» Heden ten 12 treis in het veld van de Maliebaan bij 's Hage, den Koning een groote revue gehouden over de troepen die in de stad in bezetting liggen, zijnde het regement grenadiers, een bataillon jagers, het regement dragonders en eene batterij ligte rijdende artillerie. Z. M. de Koning was vergezeld van Hoogstdezelfs zonen, HH. KK. HH. de prinsen van Oranje, *Alexander* en *Hendrik*, en door 's Konings broeder, *Z. K. H. prins Frederik* der Nederlanden, en werd door een luisterrijken staf gevolgd. Nadat de troepen door Z. M. den Koning waren geinspecteerd, hebben zij, onder het nitvoeren van onderscheiden stukken door de korpsen muzikanten der verschillende troepen, voor Hoogstdezelve gedefileerd. Algemeen bewonderde men de goede hending der krijgsheden. Vooral was de aandacht gevestigd op de riterij (dragonders en artilleristen), die voor het eerst aan zoodanige revue hier ter stede deel namen. Zoo wel bij de komst des Konings en der Prinsen op het veld, als bij het doerrijden der prinses door den Koning, en eindelijk toen Hoogstdezelve de Maliebaan verliet, deden de troepen

door luid gejuich van hunne gehechtheid aan den Koning blijken. Dui- zende wandelaren waren rond het veld geschaard, om van dit fraaije schouwspel getuigen te zijn. Menigeen herinnerde zich, dat het heden een plegtige dag was, die als het ware door deze wapenschonwing her- dacht werd, het was de tweede verjaardag van 's Konings inhuldiging."

— Uit 's Hage verneemt men dat er bij gelegenheid van 's Konings aanstaanden verjaardag, onder anderen, eene prachtige verlichting op den vijver zal plaats hebben. Men verzekerde voorts dat het Z. M. behaagd had eene gift te verstrekken, ten einde Hoogstdes- zelfs verjaardag op eene aangename en gepaste wijs zou kunne ge- vierd worden door de bevolking van het diaconie onde vrouwen- en kinderbuis der Nederduitsche hervormde gemeente te 's Hage.

— Men schrijft uit Luxemburg van den 26sten, dat bij de Stenden- vergadering ingekomen is een ontwerp van wet, ter vervanging der bestaande wetgeving op de onteigening. De Stenden hielden zich sedert drie dagen met de beraadslagingen over het budget bezig. Na de stemming der begrootingswetten, zou de sluiting der verga- dering onmiddellijk plaats hebben.

— Bij de houtverkoop in het bosch *de Brul* onder Norg, onlangs gehouden, zijn vier bijzondere zware eikenboomen verkocht, die op- gebracht hebben f 112, f 102, f 106 en 210, dus te zamen f 530; die, welke nu voor f 210 is verkocht, is een eik van zeldzame fraaiheid en tot eene aanmerkelijke hoogte regt als een mast opge- schoten, konde veer ruim 30 jaren gelden f 250.

Sedert de laatst gedane bekendmaking, zijn door de belanghebbende geligt de navolgende door Z. M. verleende octrooijen:

Een octrooi, in dato 10 Maart 1842, voor den tijd van tien jaren verleend aan *H. Surman*, woonachtig te Londen, domicilium ver- kozen hebbende bij *A. S. Preston*, te Rotterdam, op de invoering van verbeteringen, toegebracht aan fornuizen en stookplaatsen.

Een octrooi, in dato 27 Junij 1842, voor den tijd van vijftien jaren verleend aan *J. J. Janssen de Kuyper*, woonachtig te Brus- sel, domicilium verkozen hebbende bij *Oppelt* te 's Gravenhage, op de invoering van eene verbeterde wijze om turf te ontbinden en te hervormen in eene naar asphalt gelijkende zelfstandigheid.

Een octrooi, in dato 7 Julij 1842, voor den tijd van tien jaren verleend aan denzelfden, op de uitvinding van verbeteringen in de samenstelling van ijzeren spoorwegen, door hem genoemd *Nouveau système de Billis applicable à la construction de chemins de fer.*

Een octrooi, in dato 15 Julij 1842, voor den tijd van tien jaren, gerekend van den 31sten December 1840 af, verleend aan *Ville de Mothe*, woonachtig te Brussel, domicilium verkozen hebbende bij *J. Roelants & Cie.* te Rotterdam, op de invoering en op de ver- betering van een werktuig om pijpen en buizen van lood en tin te maken van alle lengten.

Een octrooi, in dato 6 September 1842, voor den tijd van tien jaren verleend aan *R. Till*, woonachtig te Londen, domicilium ver- kozen hebbende bij *A. S. Preston* te Rotterdam, op de invoering van nieuwe werktuigen ter vervaardiging van tichel- of baksteen.

Een octrooi, in dato als voren, voor den tijd van vijf jaren ver- leend aan *J. B. Hyde*, woonachtig te Londen; domicilium verkozen hebbende bij *C. C. Uhlerbeck* te Delft, op de invoering van een verbeterd werktuig om aarde uit te graven onder- of boven water, door middel van stoom.

188ste KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ.

TWEDE KLASSE.

1° Trekking N°. 19367, f 5000; N°. 12501, 5373, 4762, ieder een prijs van f 1000.

2° — N°. 21440, f 1500; N°. 16783, f 1000.

3° — N°. 3588, f 2500; N°. 857, f 1000.

4° — N°. 9817, f 1000.

Ter AMSTERDAMSCHER BEURS van gisteren (29 November) wa- ren genoteerd: Ned. 2½ pCt. 102½; 5½ negen zest.; 5/8, negen zest.; dito 5 pCt. 101¼, 7/8, dert. zest.; Sybil. 4½ pCt. 94 7/8, 1/4; Handelm. 129¼, 130 drie achtste, 129¼, 5/8; O. Indie 5 pCt. 90 1/2; Rijn Spoorweg 89¼; Ardoin 85 p. st. 18 negen zest., 5/8, negen zest.; dito Coupon 18¼, 1/2; Port. te L. 31¼; Oude Rus- sen 105 7/8; dito 105 1/2; Amerika Bankact. 3; Brazilië 68 1/2; Mexiko 32.

Men zal op aanstaanden Vrijdag, den 2. December 1842, aan- vang nemende des 'smorgens ten tien ure, in het van oude bekende *Vendhuis der Notarissen*, staande op de Havermarkt te Breda, overgaan tot den PUBLIEKEN VERKOOP aan de meesbiedende van eenige versletene en onbruikbare MILITAIRE GOEDEREN, bestaande in: STROO- en KUSSEN-ZAKKEN, LAKENS en HANGMATTEN.

ZEGT HET VOORT.

** Door D. J. HASPELS, Boekhandelaar te Nijmegen, is alom verzonden:

B E R I G T

VAN INTEEKENING EN PROEVE VAN BEWERKING

OP EEN

HANDWOORDENBOEK

DER

ALGEMEENE AARDRIJKSKUNDE,

VOLGENS

DE NIEUWSTE EN BESTE BRONNEN BEWERKT,

DOOR

EENE VEREENIGING VAN AARDRIJKSKUNDIGEN.

Geenszins ontbreekt het den beoefenaren der wetenschappen, in onzen tijd, aan gepaste en doeltreffende hulpmiddelen, om zich in dezelve te volmaken. Is dit van toepassing op alle vakken van menschelijke wetenschap, meer bijzonder geldt dit nog voor de Aardrijkskunde. Hoezeer toch is, door de vorderingen van het on- derwijs op onze middelbare en lagere scholen, hare beoefening al- gemeen geworden.

En juist deze toenemende beoefening van dit schoone vak is het, die het ons doet wagen onzen landgenooten bovengenoemd werk aan te kondigen, dat voor velen zeer *noodzakelijk*, voor sommigen zelfs *onontbeerlijk* is.

Meermalen toch hoorden wij den wensch uiten, dat er ook in onze taal een Handwoordenboek der Algemeene Aardrijkskunde mocht bestaan, dat op eene kleine schaal alles bevatte, wat zoowel de handelaar in zijne betrekkingen, als elk beschaafd mensch in de bur- gerlijke samenleving noodig heeft te weten.

Genoeg echter om het doel der uitgave van ons werk te regt- vaardigen; meer hierover te zeggen komt hier minder te pas. Lie- ver willen wij kortelijk opgeven, hoe wij voornemens zijn, ons werk in te rigten.

1. Zullen wij alle voornamste en belangrijke plaatsen opnemen, met opgave der bevolking en tevens met een kort woord het belangrijke omstandigheden.
2. Bij de opgave der Landen en dezelver tegenwoordige verdeling voegen; bij die van Europa tevens de regerende vorsten.
3. Bij de vermelding der rivieren, vooral bij die van ons we- relddeel, aanwijzen, welke voornamste steden aan dezelve ge- legen zijn.

Bij de bergen, welke rivieren aan dezelve ontspringen.

En bij de zeeën, welke rivieren zich in dezelve ontlasten.

Terwijl wij ten laatste bij de voornaamste steden van ons Vaderland zullen opgeven, hoe veel afstand dezelve van de hoofdplaats der provincie zijn gelegen.

De uitgave zal geschieden, volgens prospectus en proeve van be- werking, in afleveringen, elk van 64 pag. voor slechts 40 cents.

Ofschoon het onmogelijk is het juiste getal afleveringen vooraf te bepalen, zullen echter degenen, welke vóór 1° Februarij 1843 heb- ben ingeteekend, het geheele werk voor den geringen prijs van f 4,00 ontvangen en daarenboven eenen net bewerkten Stedewijzer van ons Vaderland. Na 1° Februarij aanst. zal de prijs merkelijk verhoogd worden.

** Bij BROESE & COMP., te Breda, is voorhanden:

EENE FRAAIJE VERZAMELING

HOLLANDSCHE EN FRANSCHER

KINDER-WERKJES,

met keurige Plaatjes versierd, zeer geschikt voor

St. Nicolaas- en Nieuwjaars-Geschenken.

Een CATALOGUS hiervan wordt gratis uitgegeven.

Bij Boekgenooten is tevens verkrijgbaar:

FORGET THE NOE, a Christmas, Newyear's, and Birthday Pre- sent; Appealing by the magic of its name, to gentle feelings and affections, kept within the heart, like gold. L. E. L. Edited by Frederic Shoberl. f. 6.80.

VIELLIËCHEN, Historisch-romantisches Taschenbuch 1843. f. 1.80.

Kupfern. ROSEN UND VERGISS MEIN NICHT. f. 6.30.

AURORA. Jaarboekje voor 1843; uitgegeven door M. J. D. f. 4.90.

Narwan, met 7 uitnuttende Staalgravures. f. 6.25.

Idem in Marroc. band. f. 8.50.

NEDERLANDSCHE MUZEN-ALMANAK, met keurige Pl. f. 3.50.

ALMANAK VOOR HET SCHOONE EN GOEDE, met keurige f. 1.80.

ALMANACH DE GOTHA, pour l'année 1843, avec Portretten. f. 2.30.

ALMANAK VOOR HOLLANDSCHE BLEDIGHEIDEN 1843. f. 0.80.

NEDERLANDSCHE VOLKS-ALMANAK. f. 0.90.

ALMANAK TOT GEZELLIG ONDERNOUD. f. 0.35.

CHRISTOPHILUS, Jaarboekje voor 1843, met 3 Staalplaten in f. 3.60.

Pracht band.